

Olimpiada
de Filosofia
de Catalunya

OLIMPIADA FILOSÒFICA DE CATALUNYA

LLIBERTAT I SEGURETAT

ORIENTACIONS PER TREBALLAR ELS DILEMES ÈTICS A L'AULA

Elaborat per Eva Pérez i Noelia Ruano

Amb el propòsit de treballar la resolució de dilemes a l'aula us hem seleccionat tot un seguit de recursos que plantegen situacions dilemàtiques relacionades amb la temàtica proposada en l'Olimpiada d'aquest any: *llibertat i seguretat*.

CONTINGUTS

1. ACTIVITATS INICIALS A PARTIR DE TEDxTalks.....	2
1.1. Què és l'ètica de la tecnologia i per què hauria d'importar-te? (24'10" / Castellà)	2
1.2. Per què em vigilen si no sóc ningú? (9'32" / Castellà).....	2
2. A PARTIR DE NOTÍCIES.....	2
2.1. Llibertat i seguretat. El dilema entre el dret a la privacitat i la persecució del bé comú no queda superat ni en circumstàncies com la provocada per la Covid-19.....	2
2.2. La llibertat d'expressió i les notícies falses. Article de Peter Singer.....	3
2.3. Negacionisme i censura. Article de Víctor Bermúdez.	3
3. PROPOSTA DE DILEMES SOBRE LA TEMÀTICA: LLIBERTAT/SEGURETAT.	3
3.1. El grup pop infame.	3
3.2. Aplicacions per aturar la pandèmia.....	3
3.3. Arkangel.....	3
3.4. La seguretat de l'Estat.	4
3.5. La seguretat en l'amor.....	4
3.6. Les fakes news.....	4
3.7. Apagades per controlar aldarulls.	5
3.8. El gran germà.....	5
4. PROPOSTA METODOLÒGICA PER RESOLDRE DILEMES ÈTICS A L'AULA.....	5
4.1. Passos a seguir.....	5
4.2. Graella per a l'anàlisi de dilemes.....	6

1. ACTIVITATS INICIALS PARTIR DE TEDxTalks.

Una possible manera de treballar aquests TEDxTalks en gran grup seria demanar a l'alumnat que durant la visualització anés prenent nota de tot allò que els cridi l'atenció per posar-ho en comú, fent un petit debat que permeti extreure possibles situacions dilemàtiques. Recomanem escollir un dels dilemes proposats per l'alumnat i fer una pluja d'idees a la pissarra utilitzant la graella proposada al final d'aquest document.

1.1. Què és l'ètica de la tecnologia i per què hauria d'importar-te? (24'10" / Castellà)

Gemma Galdón-Clavell és analista de polítiques públiques especialitzada en la vigilància, l'impacte social, legal i ètic de la tecnologia, les ciutats intel·ligents, la privacitat, les polítiques de seguretat, la resiliència i l'actuació policial. Les seves aportacions envers qüestions relacionades amb la biometria, la proliferació de la vigilància en entorns urbans, les polítiques locals de seguretat, la policia de proximitat, la seguretat en grans esdeveniments, la relació entre la privacitat i la tecnologia i les ciutats intel·ligents són un bon punt de partida per engegar la reflexió a l'aula amb l'alumnat.

<https://www.youtube.com/watch?v=XJDBN2j9rr47>

1.2. Per què em vigilen si no sóc ningú? (9'32" / Castellà)

Marta Peirano és escriptora, periodista i fundadora de la iniciativa CryptoParty Berlín relacionada qüestions sobre privadesa i seguretat a internet. La temàtica de les seves publicacions resulten molt interessant entre els adolescents per reflexionar sobre la temàtica de la privacitat, la llibertat i la seguretat en les xarxes socials.

<https://www.youtube.com/watch?v=NPE7i8wuupk>

2. A PARTIR DE NOTÍCIES

2.1. Llibertat i seguretat. El dilema entre el dret a la privacitat i la persecució del bé comú no queda superat ni en circumstàncies com la provocada per la Covid-19

https://elpais.com/elpais/2020/04/04/opinion/1586016078_767654.html

2.2. La llibertat d'expressió i les notícies falses. Article de Peter Singer.

https://www.eldiario.es/opinion/zona-critica/libertad-expresion-noticias-falsas_129_3640956.html

2.3. Negacionisme i censura. Article de Víctor Bermúdez.

https://www.elperiodicoextremadura.com/noticias/opinion/negacionismo-censura_1247672.html

3. PROPOSTA DE DILEMES SOBRE LA TEMÀTICA: LLIBERTAT/SEGURETAT.

3.1. El grup pop infame. Dilema extret, modificat i traduït del llibre 101 Dilemas éticos de Martín Cohen en Alianza

A l'octubre de 2001, la policia alemanya va capturar en una batuda als components d'un dels grups de pop més coneguts del país. El grup, el nom del qual era Landser -una paraula en desús que designa a un soldat alemany-, ja havia hagut de canviar el seu anterior nom, Solució Final, després d'haver estat declarat il·legal. En el seu primer CD, titulat "El Reich tornarà a alçar-se", es llançaven crides perquè s'agredís als estrangers, els jueus, els gitanos i a qualsevol que s'oposés al seu credo polític. En el seu nou CD s'inclouïa un tema que deia:

"Als negres els han dit: aquí podeu votar. Val, és veritat, que votin si prefereixen la mort en la forca o el tir en el ventre."

Si fossis l'autoritat competent, prohibiries el disc?

3.2. Passaport d'immunitat.

Extret de: <https://beteve.cat/societat/verges-passaport-immunitari-coronavirus-oriol-mitja/>

La pandèmia pel Covid-19 ha obligat als governs a desenvolupar mètodes per a controlar la propagació de contagis. Una de les propostes, dintre del nostre territori, ha estat la del passaport immunològic defensada per Oriol Mitjà. Aquest passaport tindria una vigència temporal i serviria per accedir als espais públics amb un alt risc de transmissió, per exemple llocs on es fa difícil garantir la distància de seguretat de dos metres. Aquest passaport confeccionat a partir dels resultats de test i proves de la Covid, garantiria que la persona que el posseeix està sana i, per tant, no hi ha risc de contagi i es pot moure lliurement.

Aquest article del diari ARA també us pot ajudar a prendre una posició:

https://www.ara.cat/societat/passaport-immunitat-divideix-comunitat-internacional-coronavirus-covid-19_0_2438756235.html

I tu què faries, estaries d'acord en cedir la teva privacitat, amb aquest passaport d'immunitat, en benefici del bé comú?

3.3. Arkangel. Dilema extret del capítol 4 de la segona temporada de Black Mirror.

«Arkangel» és el nom d'una empresa de tecnologia que ha creat uns xips que un cop implantats en els fills permeten als pares rastrejar i controlar tot el que els seus fills veuen, així com pixelar imatges que els causarien angoixa. En el capítol la mare de Sara, davant els perills d'una adolescència rebel, decideix utilitzar els serveis d'Arkangel per salvaguardar la vida i la dignitat de la seva filla, qui cada vegada se sentirà més ofegada per la manca de llibertat a la que està sotmesa.

Imagina't que el teu germà està freqüentant companyies que tenen comportaments de risc i estàs al corrent de la disponibilitat d'aquesta tecnologia. Informaries als teus pares sobre aquesta aplicació per a que la utilitzessin amb el teu germà?

3.4. La seguretat de l'Estat. El cas Julian Assange.

Julian Paul Assange, fundador i editor de Wikileaks (organització sense afany de lucre que publica documents confidencials filtrats per persones anònimes) ha estat perseguit per la publicació de secrets d'estat relacionats amb la seguretat nacional dels EUA. Concretament, al 2010 Wikileaks va publicar els diaris de guerra de l'Afganistan, els de la guerra de l'Iraq i el CableGate. Aquestes publicacions incloïen el vídeo *Collateral Murder*. Després d'aquestes filtracions el govern federal dels EUA va iniciar una investigació criminal sobre Wikileaks, demanant suport a les nacions aliades. Assange ha estat refugiat a l'ambaixada d'Equador a Londres des del 2012 fins al 2019 quan, per un canvi de govern, se li ha retirat la nacionalitat equatoriana concedida al 2017. A l'abril de 2019 va ser detingut per la policia metropolitana i actualment està a l'espera d'un judici on es demana la seva extradició als EUA.

Si tu fossis el jutge que ha de decidir, deixaries lliure a Assange o l'extraditaries per ser jutjat per crims contra la seguretat nacional als EUA?

Aquest article també us pot ajudar a prendre una posició:

<https://www.france24.com/es/historia/20200227-historia-julian-assange-wikileaks-extradicion-juicio>

3.5. La seguretat en l'amor.

La Laia i el Xavi són dos joves de 4t de l'ESO que es van conèixer a través de les xarxes socials ja que tenien una amiga en comú al seu Instagram. Després d'uns mesos de converses, intercanvis de fotos i molts likes, tenen l'oportunitat de conèixer-se en persona. L'atracció mútua és molt forta i els mesos de converses a través de les xarxes fan que sentin que es coneixen de fa molt temps. Comencen a sortir junts i, al principi tot funciona a les mil meravelles. Amb el temps, la Laia comença a mostrar gelosia constantment, a controlar tots els seus passos, a revisar-li el mòbil cada cop que queden. El Xavi és conscient que la Laia reacciona així per una manca de seguretat en ella mateixa però ell cada vegada es sent més ofegat i privat de llibertat.

Si fossis el Xavi, què faries? Intentaries ajudar a la Laia a guanyar seguretat en ella mateixa o la deixaries per tal de recuperar la teva llibertat?

3.6. Les fakes news.

Durant les eleccions presidencials dels EUA de 2016, el paper de les notícies falses va atreure una atenció espectacular. Aquest tema va estar en contínua discussió, i els anàlisis posteriors van demostrar que 50.000 bots vinculats a Rússia van tuitar sobre l'elecció. A més, les proves van revelar que una empresa vinculada al Kremlin va gastar més de 100.000 dòlars en anuncis de Facebook, la qual cosa afegeix més força a les acusacions d'ingerència russa. Arran d'aquests fets els polítics i les elits de tot el món van començar a debatre sobre com combatre les notícies falses per tal que no hi hagin ingerències en el debat públic. D'altra banda hi ha sectors de la societat que opinen que la llibertat d'expressió no ha de ser sacrificada i que no cal adoptar una legislació per protegir-nos de les notícies falses.

I tu què faries? Estaries a favor d'aplicar lleis que regulin les notícies per tal de que no hi hagin fake news o consideres que aquesta mesura aniria en detriment de la llibertat d'expressió?

3.7. Apagades per controlar aldarulls.

Un 12 de març de 1989, l'investigador britànic Tim Berners-Lee va descriure el protocol per a la transferència d'hipertexts, la qual cosa un any després seria la World Wide Web. A partir de llavors, tenir accés a la xarxa de xarxes va significar entrar en un espai de llibertat que en 2006 Nacions Unides va considerar un dret fonamental. No obstant això, la promesa que internet seria un espai públic lliure de censura no sempre es compleix.

Mostra d'això són les anomenades “apagades”, els talls d'internet que diferents governs decideixen dur a terme temporalment com a solució per a controlar protestes o mobilitzacions socials. Segons un informe de Access Now, en 2018 va haver-hi almenys 196 bloquejos o “apagades” d'internet en 25 països.

Si fossis l'encarregat de la seguretat del teu municipi, en una vaga general, faries ús dels talls d'internet per tal de controlar possibles aldarulls?

3.8. El gran germà.

1984 és una novel·la de George Orwell. Ambientada en la superpotència d'Oceania, governada per un partit únic i controlada pel Gran Germà que és l'encarnació dels ideals del partit i vigila sense descans.

Aquesta societat compta amb els següents ministeris:

- Ministeri de l'amor que s'ocupa dels càstigs i la tortura.
- El Ministeri de la Pau que s'encarrega de mantenir una guerra permanent
- El Ministeri de l'abundància que s'encarrega d'aconseguir que la gent visqui sempre al límit de la subsistència
- El Ministeri de la veritat que es dedica a reescriure la història per adaptar-la allò que el partit considera la versió oficial dels fets.

Totes les persones han de pertànyer i obeir al Partit excepte “els proles”. Fins i tot és comú la denúncia de fills petits als seus propis pares per traïr el partit.

Imagina't que en lloc d'aquesta societat distòpica fora possible aconseguir, amb aquesta maquinària de control, una societat ideal sense guerres, càstigs ni tortures, i amb abundància de recursos per a tothom. Estaries disposat a suprimir les llibertats individuals a canvi del benestar col·lectiu?

4. PROPOSTA METODOLÒGICA PER RESOLDRE DILEMES ÈTICS A L'AULA

4.1. Passos a seguir

1. **Definir el dilema** que es planteja.
2. **Identificar els/les protagonistes** del dilema.
3. **Explicitar quines són les dues opcions** d'actuació que planteja la situació dilemàtica.
4. **Donar raons** a favor de cadascuna de les opcions proposades.
5. **Analitzar els valors** que pressuposen les raons adduïdes anteriorment.
6. **Analitzar les conseqüències** que comporta cada opció d'actuació plantejada.
7. **Resolució del dilema: I tu què faries?**
 - 7.1. **Posicionar-te** en una opció o altra.

7.2. **Argumentar el posicionament** explicitant si la presa de decisió ve motivada pels valors involucrats o per les conseqüències que es deriven d'aquesta.

7.3. **Valorar si hi ha altres possibilitats** de solució.

7.4. **Tancar el dilema** amb una conclusió que resumeixi les raons adduïdes i refermi el posicionament escollit.

4.2. Graella per a l'anàlisi de dilemes

Opcions d'actuació		
Raons per actuar		
Valors involucrats		
Conseqüències que es desprenen		